

УДК 633.491.002.6

ШЛЯХИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОПТИМАЛЬНИХ ФОРМ КАРТОПЛЯРСТВА В ПРИВАТНОМУ СЕКТОРІ ТА ДРІБНИХ ГОСПОДАРСТВАХ УКРАЇНИ

Дмитришак М. Я. кандидат с.-г. наук, доцент

Ювхимович О. В., Островий С.О. студенти

*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
Інститут картоплярства НААН*

Картопля у світовому рослинництві займає провідне місце поряд з пшеницею, кукурудзою, рисом і ячменем. Насамперед це цінний продукт харчування який справедливо називають другим хлібом. Картоплю широко використовують як продовольчу, кормову, технічну та фітоенергетичну культуру.

На даний час Україна посідає 4 місце в світі за площами вирощування картоплі, які становлять понад 1,2 млн. га. Щорічно виробляється більше 20 млн. тонн бульб, а споживачів всього 45 млн. На одну людину в Україні припадає зверх 400 кг картоплі на рік.

Картоплярство в Україні за останні роки набуло суттєвих змін. Переміщення площ в особисті і підсобні господарства на ділянки з середнім розміром 0,2 – 0,5 га призвело до деконцентрації посівів, розпорошення ресурсів, значного зростання витрат на виробництво.

Вирощування картоплі на присадибних ділянках проходить в умовах високого насичення культурою. Виникає вимушена необхідність повернення до вирощування картоплі в беззмінній культурі, цьому сприяє також використання сучасних ранньостиглих і нематодостійких сортів.

Актуальним є пошук шляхів, які дозволять зменшити негативний вплив високого насичення посівів картоплею.

За таких умов виникла потреба в розробці оптимальних форм організації картоплярства в приватному секторі та дрібних господарствах впроваджуючи вузькоспеціалізовані сівозміни з короткою ротацією та максимального залучення проміжних і післяжнивних сидеральних культур, сидеральних парів, побічної продукції попередника (соломи), оптимальних норм органічних і мінеральних добрив, щорічне оновлення садивного матеріалу.

Дослідження проводили в господарстві в польовій сівозміні ДГ «Немішаєве» інституту картоплярства НААН. Грунт дослідної ділянки дерново-підзолистий супіщаний з вмістом гумусу - 1,6%, легкогідролізованого азоту – 7,8, рухомого фосфору (за Кірсановим) – 5,2, обмінного калію (за Масловою) – 8,3 мг на 100 г ґрунту.

Дослідження проводили з надраннім сортом Слаута та середньораннім Гурман. Сорти стійкі до раку та картопляної нематоди.

Результатами досліджень встановлено, що на дерново-підзолистих ґрунтах Полісся кращим для вирощування картоплі є п'ятипільні, з насиченням картоплі 20%, (ярі зернові з підсівом багаторічних трав → багаторічні трави →

багаторічні трави → пшениця озима + післяжнивні посіви сидеральних культур → картопля), та чотирипільні сівозміни, з насиченням картоплі 25% (сидеральний пар → картопля → жито → ярі зернові).

УДК 631.53.048: 633.12

ПРОДУКТИВНІСТЬ ГРЕЧКИ, ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМ ВИСІВУ

ДМИТРИШАК М.Я., к. с.-г. н., доцент

ЧЕРНЯВСЬКИЙ В.О., ГЛАДИШ А.В. студенти

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Серед круп'яних культур України провідне місце займає гречка. Для задоволення населення гречаною крупою за фізіологічними нормами (7,5 кг/рік на людину) потрібно виробляти щорічно 650 тис. т зерна. Таку кількість можуть забезпечити посіви площею 325 тис. га з урожайністю 20 ц/га. Нажаль, середня врожайність гречки (7,5-11,0 ц/га) значно нижча. Впровадження у виробництво нових сортів передбачає оптимізацію умов і факторів продукційного процесу, які відповідають біології сорту, серед яких і оптимальні норми висіву.

Досліди з вивчення норм висіву насіння гречки сорту Анталія проводились на сірих лісових грантах з вмістом гумусу 1,5 % в умовах Північного Лісостепу України. Культуру висівали широкорядно (45 см) з нормами висіву 1,5, 2,5, 3,5 млн./га схожого насіння на фоні $N_{45}P_{45}K_{45}$, внесених під передпосівну культивуацію.

Для формування високих урожаїв якісної продукції важливо своєчасно отримати та зберегти дружні та повноцінні сходи оптимальної густоти. Норма висіву насіння, що забезпечила високе збереження рослин на час збирання (90%) становила 2,5 млн./га. За норм висіву 1,5 і 3,5 млн./га виживання рослин була гіршим, відповідно – 87 і 85%.

Врожай гречки в значній мірі визначається продуктивністю роботи фотосинтезуючого апарату. Тому площа листя повинна швидше досягати оптимального розміру і якомога довше залишалась в такому стані. Найбільшу площу листя рослини формували у фазі плодоутворення при нормі висіву 2,5 млн./га схожих насінин – 26, 2 тис./га m^2 , яка поступово знижувалася до 24,4 тис./га m^2 у фазі дозрівання. На посівах з нормами висіву 1,5 і 3,5 млн./га ці показники були відповідно 25,0-22,3 і 26,1-21,6 тис. m^2 на один га. За норми висіву 2,5 млн./ га на рослині формувалось більше зерен – 80,0 шт. проти 75,0 і 68,0 при висіванні 1,5 і 3,5 млн./га схожих насінин.

Інтегрованим показником оцінки технології вирощування сільськогосподарських культур є їх урожайність. В наших дослідях рослини гречки сорту Анталія, залежно від норм висіву (1,5; 2,5 та 3,5 млн./га),